

Slutbetänkandet Statens bredbandsinfrastruktur som resurs (SOU 2016:01)

Sammanfattning

- SKL ser positivt på regeringens initiativ att effektivisera användningen av statens bredbandsinfrastruktur. De förslag som presenteras är dock inte tillräckligt långtgående. SKL anser att ansvaret att äga och förvalta statlig bredbandsinfrastruktur måste samlas på en egen organisatorisk enhet.
- SKL menar att den statliga och kommunala fiberinfrastrukturen ska ses som en viktig resurs för att möjliggöra konkurrens mellan tjänsteleverantörer. Det är angeläget att de stora investeringar som offentliga aktörer gör i fiberinfrastruktur tillhandahålls marknaden på likvärdiga villkor så att den kan samutnyttjas av samtliga aktörer, privata som offentliga.
- SKL anser att betydelsen av robusta kommunikationer behöver beaktas i större utsträckning. Den grundläggande fiberinfrastrukturen kommer framöver att utgöra en allt mer samhällskritisk funktion för offentliga verksamheter. Det ställer ökade krav på en tillgänglig och robust fiberinfrastruktur.
- SKL anser att det är viktigt att styra mot en effektiv användning av resurserna genom att även intern försäljning av bredbandstjänster i de berörda statliga verksamheterna sker på marknadsmässiga villkor.
- SKL vill i detta sammanhang också lyfta att kommunerna behöver ges möjlighet att bygga öppna, operatörsneutrala fibernät över kommungränserna för att nätens struktur ska kunna bli ändamålsenlig och effektiv.

Positivt att frågan aktualiseras, men inte tillräckligt långtgående förslag

SKL ser positivt på regeringens initiativ att effektivisera användningen av statens bredbandsinfrastruktur. Utredningen visar att det ställs stora krav på en sammanhållen styrning av de statliga myndigheter och bolag som äger fiberinfrastruktur. SKL menar att de svårigheter utredningen identifierat ger motiv för att samla den statligt ägda fiberinfrastrukturen i en egen organisatorisk enhet. Kommittédirektivet utslöt dock ett samlat ägande av den statliga infrastrukturen och utredningen valde att inte gå vidare med förslaget om bildande av ett statligt marknadsbolag. Syftet med ett marknadsbolag skulle vara att samordna försäljningen av de statliga aktörernas fiberinfrastruktur. Utredningen bedömer att nyttan med ett gemensamt marknadsbolag är ytterst marginell så länge inte Trafikverket erbjuder svart fiber på marknaden. SKL menar att följden av detta blir att den statliga bredbandsinfrastrukturen inte heller framöver kommer användas på ett effektivt sätt.

Ert dnr:

N2016/00194/ITP

SKL anser att ansvaret att äga och förvalta statlig bredbandsinfrastruktur måste samlas på en egen organisatorisk enhet. Att utredningen inte haft möjlighet att närmare analysera samhällsnyttan med en samlad organisatorisk enhet för tillhandahållandet av den statliga fiberinfrastrukturen är att beklaga.

Det är viktigt att alla operatörer kan använda det nationella fibernätet på lika villkor och att tillgängligheten till näten förbättras. Utredningens förslag att tydliggöra regeringens krav i regleringsbrev för Trafikverket och Affärsverket svenska kraftnät bör dock innebära att det externa tillhandahållandet inte längre ses som en sidouppgift. Även om utredningens förslag om utökad samverkan förverkligas kan det dock antas att hinder kvarstår för att få tillstånd en effektivare användning av statens bredbandsinfrastruktur.

En viktig resurs för att möjliggöra konkurrens

Konkurrensen mellan aktörer på tjänstenivån stärks genom att en mångfald av aktörer kan träda in på marknaden utan att själva behöva bekosta de tunga investeringarna i infrastruktur. Ett statligt ägt stamnät skulle på så sätt bilda en operatörsneutral fiberinfrastruktur tillsammans med kommunala stadsnät vilken skulle ge invånare och företag över hela landet tillgång till en mångfald leverantörer och digitala tjänster. Fibernäten är en viktig samhällsinfrastruktur.

Svenska kommuner etablerade modellen med öppna stadsnät för över 20 år sedan. Modellen har haft positiva effekter för såväl konsumenter som företag med stor valfrihet och lägre priser på bredbandstjänster. De drygt 160 kommunala fibernät som finns i Sverige är mycket omtyckta av näringslivet, de främjar konkurrens och ger invånare låga bredbandspriser.

SKL anser att man behöver skilja på att äga och hyra ut fiber och/eller kapacitet respektive att sälja tjänster. SKL ser bredband som ett allmänintresse och att kommunerna och staten spelar en viktig roll genom att äga bredbandsnät som tillhandahålls på öppna och lika villkor. Offentligt ägda nät kan garantera att det blir konkurrens mellan tjänsteleverantörer för att medborgare och företag ska få bästa tänkbara pris och utbud på de tjänster de önskar. SKL anser att det är viktigt att värna om tillgången till en konkurrensneutral fiberinfrastruktur och på så sätt även verka för tjänsteutveckling och innovation.

Det är angeläget att de stora investeringar som offentliga aktörer gör i fiberinfrastruktur tillhandahålls marknaden på likvärdiga villkor så att den kan samutnyttjas av samtliga aktörer, privata som offentliga. Tillgången till öppna fibernät gör att det blir enklare för aktörer att etablera sig på marknaden, utan att de själva behöver investera i infrastruktur. Ett nationellt heltäckande fiberbaserat stamnät är ett strategiskt bidrag till denna modell.

Betydelsen av robusta kommunikationer ökar

Den grundläggande fiberinfrastrukturen kommer framöver att utgöra en allt mer samhällskritisk funktion för offentliga verksamheter. Det ställer ökade krav på en tillgänglig och robust fiberinfrastruktur inom offentlig sektor. SKL anser att robusthet och tillgänglighet till elektroniska kommunikationer behöver beaktas i större utsträckning, inte minst för offentlig sektors behov.

En samordning av den statliga fiberinfrastrukturen skapar förutsättningar att knyta samman det nationella stamnätet och de kommunala stadsnäten vilket i sin tur skulle underlätta samhällskritisk kommunikation. Utredningens förslag att Trafikverket och Affärsverket svenska kraftnät får ett särskilt regeringsuppdrag att samverka vid planering och anläggning av redundanta förbindelser för eget behov är inte tillräckligt. Utredningens förslag att analysera om de redundanta förbindelserna kan anläggas så att de passerar områden som i dag saknar möjlighet att ansluta sig till snabbt bredband är positivt. En ortssammanbindande konkurrensneutral fiberinfrastruktur skulle möjliggöra ökad tillgång till allt fler leverantörer och bredbandstjänster samt säkerställa en robust infrastruktur.

Styr mot en effektiv användning av resurserna

SKL menar att det vore önskvärt att även den interna försäljningen sker på marknadsmässiga villkor. Samma ”prislista” bör gälla internt i de berörda statliga verksamheterna som för externa kunder. SKL menar att frågan om intern prissättning inte är tillräckligt belyst och vill betona att ett effektivt användande av de statligt ägda nätresurserna bör utgå från en tydlig prissättning även internt. En sådan kan ligga till grund för en sammanhållen och långsiktig planering för hur tillgången på svart fiber på likvärdiga och konkurrensneutrala villkor över tid kan säkerställas. Utredningens förslag att Trafikverket och Affärsverket svenska kraftnät ska ges uppdrag att installera kanalisation eller optofiber i tillräcklig mängd för att under överskådlig framtid kunna erbjuda extra kapacitet välkomnas.

Undantag från lokaliseringsprincipen behövs

SKL vill i detta sammanhang också lyfta att kommunerna behöver ges möjlighet att bygga öppna, operatörsneutrala fibernät över kommungränserna för att nätens struktur ska kunna bli ändamålsenlig och effektiv. Fibernät är en förutsättning för tillgången till snabba bredbandstjänster, både fasta och mobila. För att kommuner ska kunna anlägga allmännyttiga fibernät över ändamålsenliga områden behöver ett undantag från lokaliseringsprincipen göras för fibernäten på samma sätt som gjorts för elnäten

Ert dnr:

N2016/00194/ITP

och fjärrvärmenäten. Den fortsatta utbyggnaden riskerar annars att bli ineffektiv och onödigt kostandskrävande.

Sveriges Kommuner och Landsting

Lena Micko
Ordförande